

องค์ความรู้ ภาษา-วัฒนธรรม โดยสถาบันงานราชบัณฑิตยสถาน

พรรณไม้อักษร ๓ ตอนที่ ๓

พรรณไม้ต่างประเทศ ที่ได้รับพระราชทานพระนามภิไธย “ควีนสิริกิติ์” เป็นชื่อของพรรณไม้คือ คอญู่ควีนสิริกิติ์ มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Mussaendaphilippica* A. Rich. “Queen Sirikit” อยู่ในวงศ์ Rubiaceae ซึ่งคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์ได้ปรับปรุงพันธุ์เป็นไม้พุ่ม มีขนหรือค่อนข้างเกลี้ยงกิ่งมักออกเป็นคู่ตรงข้าม ใบเดี่ยว เรียงตรงข้ามสลับตั้งฉากรูปรี รูปไข่ หรือรูปไข่แกมรูปขอบขนาน ช่อดอกแบบช่อแยกแขนงออกที่ยอดหรือตามปลายกิ่งกลีบเลี้ยงลักษณะคล้ายใบหรือคล้ายกลีบขนาดใหญ่ ๕ กลีบ สีชมพูอ่อนกลีบดอกสีเหลืองหรือสีเหลืองอ่อนออกดอกเกือบตลอดปี ผลแบบผลมีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ดเมล็ดขนาดเล็ก มีจำนวนมาก พบทั่วทุกภาค ไม้ปลูกเป็นไม้ประดับ ต่างประเทศปลูกในเขตร้อนชื้น

พรรณไม้ที่ได้รับการตั้งชื่อเพื่อเทิดพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ (พระองค์เจ้าดิศวรกุมารตันราชสกุลดิศกุล) คือ ดิสกุลัม มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Persicariaparadoxa* (H.Lev.) Kantachot อยู่ในวงศ์ Polygonaceae เป็นไม้รอเลื้อยหลายปีลำต้นรูปทรง

กระบอกสีน้ำตาลอมแดงหรือสีม่วงแดงใบเดี่ยวเรียงเวียนรูปไข่หรือรูปรีหูใบบางคล้ายเข็ญติดกันเป็นปลอกหุ้มข้อช่อดอกคล้ายช่อกระจุกแยกแขนงออกที่ปลายยอด ดอกสีชมพูอ่อนผลแบบผลแห้งเมล็ดล่อนรูปคล้ายกระสวย ทรงสามเหลี่ยมเมล็ดรูปคล้ายผล มี ๑ เมล็ดออกดอกและเป็นผลเดือนกรกฎาคมถึงธันวาคมมีเขตการกระจายพันธุ์ในประเทศไทยทางภาคเหนือพบบนภูเขาหินปูน ตามที่โล่งแจ้งที่สูงจากระดับทะเล ๑,๒๐๐-๒,๑๕๐ เมตร

ที่กล่าวมาเป็นเพียงตัวอย่างพรรณไม้และการบรรยายลักษณะของพรรณไม้ที่ปรากฏอยู่ในหนังสืออนุกรมวิธานพืชอักษร ด บัณฑิตยสถานสำหรับผู้ที่สนใจศึกษาพรรณไม้แต่ยังไม่ชินกับการบรรยายลักษณะดังกล่าวในหนังสือเล่มนี้จึงได้แสดงภาพประกอบเพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้ศึกษาไว้ประกอบด้วย ส่วนต่าง ๆ ของพืช เช่น ไหล (runner; stolon) แบบของประกอบของใบการเรียงใบ ไปจนถึง ผลมีเนื้อ และ ผลแห้ง ลักษณะต่าง ๆ เช่น ผลผนังชั้นในแข็ง (drupe) ผลมีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด (berry; bacca) ผลเปลือกแข็ง (nut) ผลแห้งแตก (capsule).

อรวรรณ กิรมจิตรพ้อง